ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԵՒ

ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ

1: ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԻՍԱԿԱՆ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ՝ ԴՐՈՇՄԸ

2: Փ Ա Ր Ի Ս Ե Ց Ի Ն

3: ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

4: ՀԱՄԵՍՏ ՎԱՐԴԱԿԱՐՄԻՐ ԱՂԻՒՍԸ

ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԾԻՍԱԿԱՆ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ՝ ԴՐՈՇՄԸ

Ի՞նչ կը նշանակէ ծէսն ու ծիսակատարութիւնը: Ե՞րբ սկսած է ծիսակատարութիւնը:

Հին Կտակարանի Մովսիսական ծիսակատարութիւնը ժամանակի ընթացքին բարացաւ մակերեսացաւ և ձեւական դառնաւ: Հեթանոս պաշտամունքի ծէսերը եւս կերպարանափոխուելով դարձան հեշտանքի և կիրքի վայելքներ: Կորնթոս քաղաքը խիստ վատահամբաւ էր՝ կեդրոնը ըլլալով լպիրշ կռապաշտութեան: Միայն Պանդէմոսի Վէնիւս (Անահիտ չաստուածուհիի) տաճարը ուր հազար բրմուհիներ կը սպասարկէին այր մարդոց: Բնակիչներուն նկարագիրն էր շահավաճառ, կնամարդի, վաւաշոտ, ցանկասէր և անբարոյ: Անոնց անհամեստ, ապերասան և գայթակղեցուցիչ կենցաղավարութիւնը նշելու համար հնարած էին "Կորնթանալ" բառը:

Հին Կտակարանի ծիսակատարութիւնը սկսաւ Աբրահամ նահապետէն մօտ եօթը հարիւր տարի յետոյ Մովսէս մարգարէի միջոցաւ:

Աբրահամի սերունդը մօտ եօթը հարիւր տարի, չուներ ծիսակատարութիւն, բայց ունէր հաւատք և միաստուածութեան գաղափարն, ու նաեւ կրցաւ պահել ու փոխանձել զայն իր յետագայ սերունդին, առանց բարաշէն տաճարի և ծիսական արարողութեան...:

Յիսուս Քրիստոս, Իր ժամանակաշրջանի, մարդկային բոլոր կրօնածիսական արարողութիւններու հակընդդէմ, Իր աշակերտներուն սորվեցուց ու անոնց վարժեցուց բարոզչութիւնն ու աստուածաճանաչումի ուսուցումը: Վարդապետաց Վարդապետ Յիսուս ղրկեց Իր աշակերտները ո՛չ թէ կատարելու կրօնական և պաշտամունքի արարողութիւններ, այլ բարոզել, ուսուցանել ու բժշկել հիւանդութիւնները...: Մեր Տիրոջ սորվեցուցած միակ արարողական ծէսն էր. Օրինակ՝

«երբ աղօթելու ըլլաս՝ մտի՛ր սենեակդ, փակէ՛ դուռդ և ծածո՛ւկ աղօթէ Հու երկնաւոր Հօրդ»--Մատթ. Ջ.6:
«Սիրէ՛ Հու Տէր Աստուածդ ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգիովդ, ամբողջ զօրութեամբդ և ամբողջ մտովդ.. և սիրէ՛ ընկերդ Հու անձիդ պէս»--Ղուկ. Ժ.27:

Աստուած սիրելը, Անոր հաւատալը և ծառայելը, դարեր անվախճան կարելի չէ՛, որ բարանան, շահավաճառութիւն դառնան կամ այլասերին: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Յիսուս՝ Իր սրբութեա՛ն ոգեշնչեց առաքեալները և ստուերներու տեղ՝ բուն ճշմարտութիւնը ճառագայթեց անոնց սրտերէն ներս: Մեծ Սերմնացան՝ Յիսուս բարոյական և հոգեկան սկզբունքը աւելի վեր դասեց պաշտամունքային մերկ ծէսերէն և տաճարի ցուցադրական արարողութիւններէն:

Նախապատմական մարդկութեան համար կրնայ ծէսն ու արարողութիւնը, թաֆնագիտական կոյր ըմբռնում մը ըլլալ: Սակայն Քրիստոսի բարոզութեամբ այդ ծածկուած աստուածճանչումը ի յայտ եկաւ, երբ սրբարար խաչելութեան պահուն տաճարին վարագոյրը պատ-

ռեցաւ և Աստուած դարձաւ Հա՛յր Երկնաւորը: Յիսուս և Իր հաւատարիմ առաքեալները, բարոզութեամբ ու անբասիր կենցաղավարութեամբ ջանացին իմաստաւորել Արարիչ Աստուածը համա՛յն մարդկութեան:

Մարդեղութեան փրկարար Ջօրութիւն Յիսուս, որպէսզի վերջ դնէ պաշտամունքային արարողութիւնները ըսաւ Սամարացի կնոջ.

«Ո՛վ կին, հաւատա՛ ինծի, թէ ժամանակը կու գայ՝ երբ ոչ այս լերան վրայ և ո՛չ ալ Երուսաղէմի մէջ պիտի պաշտէք Հայրը:... Ժամանակը կու գայ և արդէն իսկ եկած է, երբ ճշմարիտ երկրպագուները հոգիով և ճշմարտութեամբ պիտի պաշտեն Հայրը, որովհետեւ Հայրն ալ կ՛ուզէ որ Իր երկրպագուները այդպիսին ըլլան, Հոգի է Աստուած և Անոր երկրպագուները պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ զԱյն պաշտեն»: Յով. Դ.21-24:

Վերոյիշեալ Խօսքերուն Հեղինակը Յիսուս Քրիստոս Ի՛նքն է, և ո՛չ մարդ արարածը: Հօրմէն անբաժանելին Յիսուս երեք տարի շրջեցաւ Հրէաստան, Սամարիա և Գալիլեա, ու ո՛չ մէկ ատեն գործեց տաճարի ծէս ու ո՛չ ալ կրօնական արարողութիւն: Յիսուս ջանաց դաստիարակել, յայտնաբանել ու մօտեցնել անմերձենալի կարծուած Աստուածը, որպէս սիրող ու ողորմա՛ծ Արարիչ Աստուած: Այս վեհ և իմաստաւորելի ուսուցումը Ան իրագործեց բարոզութեամբ և բժշկութեամբ:

Յիսուսի կարեկցութեան խօսքերը, Իր Աջին հպումը, Իր նայուածքի սեւեռումին ազդութիւնը և մանաւանդ, արդարութիւն և իրաւունք պահանջող Իր խօսքերը թափանցեցին մարդոց հոգիներէն ներս: Յիսուս այս բոլորը իրագործեց, որովհետեւ Ան ապրեցաւ մարդկային ողբերգութեան տրաման, ժողովուրդին հետ Ինքզինք շաղախելով, ու միայն յետոյ մարդկային գիտակցութիւնը միաձուլեց աստուածային գիտակցութեան հետ:

Հօր անխնայ Մնունդ Յիսուս եկաւ աշխարհ որպէս "Բանն Աստուծոյ" այսինքն որպէս "Աստուծոյ Խօսք"-ը: Ուսման թագն ու պսակն էր խօսելու կամ գրելու կարողութիւն: Տաղանդներու ամենագլխաւորներն են, տեսողութիւնը, լսողութիւնը և խօսելու կարողութիւնը որոնց ներդաշնակ միացութիւնը ամենակենսական ազդակներն են մարդկային հասկացողութեան: Կենդանի լեզուն, մարդկային ներքին աշխարհի ամենանուրբ թելերուն հետ կը խօսի:

Խորհիլը՝ ցած խօսիլ է, խօսիլը՝ բարձր խորհիլ է: 5-րդ դարուն Ն.Ք. "խօսք" բարը, Յուն. Լոկոս, Եփեսացի Հերագլիթիսի միջոցաւ իմաստասիրական գործածութեան դրուեցաւ բացատրելու համար տիեզերական սկզբունքը:

Յիսուսի վերջին պատուէրը Իր առաքեալներուն. «Քարոզել և ուսուցանել» էր, այսինքն դառնալ և փոխարկուիլ նման Իրեն "Խօսք"ի:

Յիսուս Հրէական արարողութիւնը և հեթանոս ծէսերը փոխակերպեց բարոզութեան և ուսուցման, Յիսուսի իւրաքանչիւր խօսքը և բժշկութիւնը Յարութեան լոյսին առաջնորդող ճանապարհն է:

Խաբանել խօսքը՝ կը նշանակէ խաբանել բարոզչութիւնը՝ ճշմարտութեան ազատ ու առողջ շնչառութիւնը, որ կը նշանակէ զրկել ժողո-

վուրդը աստուածաճանաչումէ: Մարդկային կեանքը կ՛արտայայտուի խորհուրդով, խօսքով և գործով: Աստնց առնչութիւնը շատ սերտ է:

Խօսքն ու գործը խորհուրդէն կը ծնին: Խորհուրդը կը կանխէ խօսքն ու գործը, ամէն արարք գործ ըլլալէ առաջ խօսք է, և խօսքով արտայայտուելէ առաջ խորհուրդ է: Խորհուրդն է մարդուն բուն էութիւնը: Բարի խորհուրդին ակնաղբիւրը Աստուած է՝ **«Մի է Բարին որ է Աստուած»,** բարութեան Կատարելութիւնը: Կեանքը խորհիլ, խօսիլ և գործել է: Խօսքի պատճառով է, որ մարդ կը կոչուի բանաւոր արարած. Կեսարին ուղղարկաց խօսքը խորհրդարանին. «եկայ, տեսայ, յաղթեցի»:

Յիսուսի խօսքը ուղղուած աշխարհամարդու հետեւեալն է.

«եկայ, սիրեցի, զոհուեցայ»:

Երբ եկաւ Սուրբ Հոգին, անոնք եղան համակ հաւատք, քաջութիւն, ճանաչում խօսք և սէր: Խօսքը հագուելու է փրկարար իմաստ և բացատրութիւն: Յիսուսի խօսքերը մնացին կենդանի, ներգործօն, ու դարձան դարման մարդկային ցաւերու: Դաւիթ թագաւոր՝ մարգարէ և աջուղ ըսած է.

«Քու խօսքերդ ճրագ են բայլերուս Եւ կը լուսաւորեն ճամբաներս» --Սաղմոս ՃԻ.105

Առաքեալներու անհրաժեշտ կարեւորութիւնը Յիսուս Քրիստոսի Խօսքերը և գործերը վկայե՛լ էր:

Առաքեալներու օրով աստուածային խօսքը ո՛չ Հնգամատեան Օրէնքին մէջն էր, ոչ ալ տաճարին արարողութեանը մէջ, այլ՝ Քրիստոսի պատգամի՛ն և պատուէրներո՛ւն մէջ (Գործ. Ժ.36-43, Ա. Պետ. Ա.23):

Պօղոս առաքեալ եւս կը ջատագովէ բարոզչութիւնը ըսելով.

«Թող Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջ բնակի իր ամբողջ
հարստութեամբ, որպէսզի կատարեալ իմաստութեամբ
սորվեցնէք իրարու և իրար խրատէք»--Կող. Գ.16:

Վկայութեամբ և բարոզչութեամբ «Կենդանի է Աստծոյ խօսքը ...ան կը թափանցէ մինչեւ ոգիին և հոգիին, յօդերուն և ծուծին բաժանումի սահմանը, ան կը բննէ մտածումները և խորհուրդները» ---Եբր. Դ.12:

Մարդը արտայայտիչ էակ դարձնող ուժը՝ խօսքն է, իմաստաւորուած ու պայծառացած հաւատացեալի մտքին մէջ:

Միսակատարութիւնը, ուրիշի մը կատարած դերը կրկնել է, իսկ բարոզչութիւնը՝ աստուածային ներշնչումով արտայայտել և ուսուցանել է Աւետարանին խօսքերը, որպէսզի հաւատքը աճի և աւելի պայծառանայ ունկնդիրներու հոգիներէն ներս: Քսաներորդ դարու ժողովուրդները նոր տեսակի, բոլորովին տարբեր որակի անհատականութիւն ունեցող էակներ են, որոնք անհագ ծարաւը ունին հաւատքի բացատրութեան և լուսաբանութեան:

Վերոյիշեալ գրութիւնը, միայն համեստ խորհրդածութիւններս են: Պատասխանը կրնայ տրուիլ միայն անկեղծ խորհրդածող, բաջասիրտ ու սրտբաց հաւատացեալի մը վկայութեամբ:

Սեպտեմբեր 12, 1999
Թորոնթօ

ՓԱՐԻՍԵՑԻՆ

Յիսուս հակառակ Իր բաղցրութեան, Իր երկայնմտութեան և Իր մարդասիրութեան՝ ինչո՞ւ շանթահարեց ու կշտամբեց Փարիսեցիները:

Ինչո՞ւ զգուշացուց Իր պարզամիտ աշակերտները Փարիսեցւոց խմորէն (կեղծաւորութենէ), և չ՛զգուշացուց զանոնք, այլ մահացո՛ւ մեղբերէն, որ է շնութիւն և պոռնկութիւն: Ինչո՞ւ արդեօք թոյլատու և ներող հանդիսացաւ պոռնիկի մը ու ըսաւ անոր.

«Ով կին, ո՞ւր են քեզ ամբաստանողները. մէկը
քեզ չդատապարտե՞ց»:
Անիկա պատասխանեց, "ոչ մէկը, Տէ՛ր".
Յիսուս ըսաւ,
«Ես ալ քեզ չեմ դատապարտեր. գնա՛ ու ասկէ ետք
մի մեղանչեր»--Յով. Ը.10:

Ի՞նչ էր Յիսուսի թոյլտուութեան պատճառը: Փարիսեցիներու դէմ որոտացող Գալիլեացի Մարգարէն, ինչո՞ւ չդատապարտեց սեռային ապօրէն յարաբերութիւն մը: Մովսէս մարգարէն հնագոյն դարերէն գրած էր շնութիւնը դատապարտող վճիռը, որ մահ էր: Միթէ պոռնիկին կանացիութիւնը Յիսուս Քրիստոսի արիութիւնը ընկրկե՞ց:

Ո՛չ երբեք:

Մարդկային ընկերութեան մէջ գործուած՝ սեռային ապօրէն յարաբերութիւնը ուրիշ մեղբերէն կը տարբերի այս հանգամանքով, որ միայնակ գործադրութիւն մը չէ ան, ինչպէս գողութիւնը, ստախօսութիւնը, կամ սպանութիւնը: Անձ մը միայնակ, և առանձինն չկրնար շնութիւն գործել:

Եթէ դպիրներուն նպատակը, շնացող կինը Յիսուսի դատաստանին բաշելով, մարդկային ընկերութիւնը մաքրագործել էր, ո՞ւր էր ուրեմն այն միւս անհատը որուն միասնակա՛ն գործակցութեամբ միայն այդ մեղքը՝ պոռնկութիւնը, կրնար գործադրուիլ:

Յիսուս ոչ թէ հրաժարեցաւ կամ տեղի տուաւ դատաստան տեսնելու Փարիսեցիներու խաբէական որոգայթին առջեւ, այլ յաղթական ու անվեհեր կերպով պաշտպանեց հողաշէն անձ մը, որ զոհը և արկածեալը դարձած էր հարուստին, կեղծաւորին, անարդարին և տուփամոլ ա՛յր մարդոց:

Դպիրն ու Փարիսեցիները, որ ազգակրօն հաւատալիքներուն աւանդապահներն ու խնամակալները կը սեպուէին, գերիները դարձած էին Սատանային իրենց փառամոլութեան և իրենց ազգայնամոլութեան պատճառաւ: Բելիարի նման գաղտնի որոգայթ լարեցին թակարդելու համար Յիսուսը, որ իրենց խիղճը կը խայթէր:

Յիսուս եթէ դատապարտէր պոռնիկ կինը, Փարիսեցիք ժողովուրդին առջեւ պիտի ներկայացնէին Յիսուս իբրեւ անգութ և անողորմ Մարգարէ մը և Հռոմայեցիներու օրէնքին դէմ ապստամբ մը, քանի որ առանց պետութեան արտօնութեան մէկը մահուան կը դատապարտէր:

Իսկ եթէ չդատապարտէր պոռնիկը, պիտի ամբաստանէին Զինք

իբրեւ Մովսէսի Օրէնքին հակառակորդ մը, և Հռոմայեցիներու կողմնակից:

Հակա-Աստուած՝ խաբեպատիր և կեղծաւորութեամբ զգեստաւորուած Փարիսեցիները գրաւած էին պարզ Հրեայ ժողովուրդին մտայնութիւնը և սիրտը: Դպիրներն ու Փարիսեցիները, Օրինականներն ու Սադուկեցիները, նոյնիսկ բահանաները, իրենք չէին գիտեր թէ որբա՜ն սուտ էր իրենց ընթացքը և կործանարար իրենց արարքը:

Ինչո՞ւ և ինչպէս այս կրօնաւորներն ու հաւատքի աւանդապահ Փարիսեցիները, որոնք իրենց ազգը ապակրօնութենէ փրկելու համար օրէնքի և հաւատքի դպրեվանքներ հիմնեցին, իրենց ժողովուրդին աղօթել սորվեցուցին, նման Հայ Նարեկացիին ու Ընորհալիին, ինչո՞ւ դատապարտուեցան և ինչո՞ւ անարգուեցան Յիսուս Քրիստոսի կողմէն, որպէս.

"կեղծաւորներ, կոյր առաջնորդներ, յիմարներ,
մժղուկները բամողներ և ուղտերը կլանողներ,
ճերմկցուած գերեզմաններ, օձեր և իժերու ձագեր":

Ի՞նչ պատճառով, արդեօք կրօնական և բարեպաշտ Փարիսեցիական միաբանութիւնը, որ մօտ վեց հարիւր տարուայ բեղուն գործառնութիւն ունեցած էր, յորջորջուի վերոյիշեալ նզովեալ ածականներով, մանաւանդ Մարմնացեալ Ճշմարտութեան կողմէ:

Յիսուս Քրիստոսէ վեց հարիւր տարի առաջ, Հրեայ ժողովուրդը տեղահան եղաւ իր հայրենիքէն ու աքսորուեցաւ դէպի Արեւելք՝ Բաբելոն. Ան զրկուեցաւ իր հաւատքի շօշափելի և տեսանելի սուրբ Խորան տաճարէն:

Ան պայքարեցաւ վառ պահելու համար իր մի Աստուածութեան հաւատքը, Մովսիսական Օրէնքը, իր մշակոյթը և իր լեզուն: Աքսորն ու սփիւռքը պարտադրեցին Հրեայ ազգին, որ Օրէնքը դարձնեն իրենց կեանքին և կրօնքին կեդրոնական աղբիւրը, սկզբնապատճառը և հոգեւոր հայրենիքը:

Հրեայ աքսորեալներէն մաս մը վերադարձան Հրէաստան եօթանասուն տարիներ վերջ և սկսան վերաշինել Երուսաղէմ քաղաքը ու վերակառուցանել Սողոմոնի կործանուած տաճարը՝ իրենց հաւատքին և նուիրումին տեսանելի և թանձրացեալ Օրէնքը, որ իրենց ազգակրօնական ոգին դարձած էր:

Աքսորէն և ազգային զարթուցմէն յետոյ, բահանայական նուիրապետական դասն էր, որ իրաւունք ունէր մեկնաբանելու Սաղմոսները, մարգարէները ու նաեւ Օրէնքը և ծառայել տաճարին:

Ինչպէս անհատական կեանքը, նոյնպէս ալ հաւաքական և ազգային կեանքը չընթանար ուրուագծուած նախագիծով: Նոյնը պատահեցաւ նաեւ Հրեաներու ազգային կեանքին: Հելլենական իշխանութեան շրջանին, Հրեայ վերին իշխանութիւնը, որ կազմուած էր միայն կղերապետական և բահանայական դասէ, պարտաւորուեցաւ ընդունիլ իր շարքերէն ներս նաեւ, ոչ կղերական այլ աշխարհական օրինաց գիտնականներ:

Այս օրինաց վարդապետները ի վերջոյ կոչուեցան Փարիսեցի. իրենց նպատակն էր մեկնաբանել Օրէնքը հոգետ՜ր կերպով:

Իսկ բահանայական նուիրական դասակարգը ի վերջոյ կոչուեցաւ Սադուկեցի: Այս դասը մեկնաբանել ջանաց Օրէնիը տառացի կերպով. Փարիսեցիք աւելի ժողովրդավար էին, հոգեւորական և յառաջդիմական, իսկ Սադուկեցիք բաղաբական հակում ունէին և կազմուած էին մեծահարուստներէ ու կը ներկայացնէին պահպանողական դասակարգը կամ վիճակը:

Փարիսեցիք կը ներկայացնէին բարեպաշտ հաւատացեալները, անոնք կը հաւատային հրեշտակներու գոյութեան և մեռելոց յարութեան:

Սադուկեցիք կ՛ուրանային այդ բոլորը պատրուակելով, որ Մովսէսի Օրէնիին մէջ յատիտենական կեանքի խոստում չկար: Սադուկեցիք բացարձակապէս հիմնապաշտ էին նման ներկայ ժամանակակից յարանուանութիւններու:

Մարդկային փառասիրութիւնը՝ շուրի նման կը հետեւի մարդ արարածին: Փարիսեցիական միաբանութիւնը եւս փորձուեցաւ և ինկաւ սոյն թակարդը դառնալով հակա-Սադուկեցի բաղաբական կուսակցութիւն, պատրուակելով ազատագրել ազգը: Սադուկեցի և Փարիսեցի բաղաբական կուսակցութիւնները այնբա՜ն մոլեռանդօրէն մրցիլ իրարու հետ, որ վաթսուներկու Ն.Ք. թուականին գործեցին ազգային աններելի աղէտը հրաւիրելով Հռոմայեցի Փոմբէյ զօրավարը որպէսզի կառավարէ իրենց երկիրը: Երեք ամիս Երուսաղէմի պաշարումէն ետք, Հռոմէական զօրքը մտաւ բաղաք և ջարդեց տասներկու հազար Հրեայ: Այս ճակատագրական և մոլեռանդ բաղաբական սխալին հետեւանքով, Հռոմէական իշխանութիւնը տարածուեցաւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը:

Յիսուս Քրիստոս տեղեակ ըլլալով պատմական այս բոլոր բաղաբական, դէպքերուն, մեքենայութիւններուն և դաւադրական փառասիրութիւններուն, արձագանգեց Իր դատապարտութիւնները թէ՛ հոգեւոր և թէ աշխարհական կարծուած աւանդապահներուն:

Կրօնասէր, հաւատացեալ և բարեպաշտ անձ մը (Փարիսեցի) ինչպէ՞ս կրնայ սայթաքիլ և մեղանչել որ արժանի ըլլայ Յիսուսի սոյն ծանր դատապարտութեան. «Օձեր, իժերու ձագեր անուանումին»:

Սատանային ամենածանր հրետանին կը բաղկանայ՝ այս երեք մահաբոյր մեքենաներէն.

1. Մոլեռանդութիւն--ծայրայեղ ջերմեռանդութիւն, որ հոգեկան և իմացական կուրութիւն կը պատճառէ:

2. Փառասիրութիւն-- սնափառութիւն և փառամոլութիւն որ կը բթացնեն առողջ դատողութիւնը:

3. Տգիտութիւն-- իմացական խաւար:

Բնական գիտելիք է որ մոլեռանդութիւնն ու փառասիրութիւնը մարդը տգէտ կը դարձնեն: Մարդ երբ խաւարամիտ դառնայ, ա՛լ աւելի մոլեռանդ և փառասէր կ՛ըլլայ:

Յիսուս Մանուկը այցելող Մոգերը, իրենց կեանքի գնով փնտռեցին Մարդեղացեալ Աստուածայայտնութիւնը: Անոնց շնորհուեցաւ նաեւ լուսապայծառ աստղ մը, որ զիրենք պիտի առաջնորդէր իրենց կոչման և նպատակին: Ինչպէս մոգերը կորսնցուցին իրենց Աստղը, հաւատացեալներն ալ, թէ՛ հոգեւորական և թէ՛ աշխարհական կրնան կորսնցնել

զիրենք առաջնորդող աստուածաշնորհ լոյսը: Մոգերը կորսնցուցին իրենց շնորհուած Աստղը, որովհետեւ վստահ էին, որ թագաւոր մը պալատի՛ մէջ կը ծնի: Անոնք հետեւեցան մարդկային տրամաբանութեան. անոնց կորուստը բիչ մնաց որ պատճառ պիտի դառնար Մարմնացեալ Յիսուս Մանուկին սպանութեան:

Մոգերը, գէթ, խոնարհութիւնը ունեցան հրաժարելու պալատական փառասիրութիւնէն և վերագտան իրենց կորսնցուցած լուսածնեալ Աստղին:

Ո՞ւր են այն հարիւրաւոր կամ հազարաւոր Հայ պատանիները և երիտասարդները, այսօր, որոնք ստացած էին երկնային լուսաշող աստղ կոչումը: Անոնք հրաւէր ստացած էին ու մտովով լուսաւորուած, դառնալու համար լոյսի աշտանակները Հայ ազգի ծով կեանքին, որ ցոյց տան ուղղութիւն ու ճանապարհ: Հայ ազգին երանէէն ծնած ու վարդի նման բողբոջած չափահասներ, որ իրենք զիրենք նուիրած էին հոգեւոր բարոզչութեան, դպրութեան ու հետեւած Արմաշի, Երուսաղէմի և Մխիթարեան ժառանգաւորած Միաբանութիւններուն: Ո՞ւր են այսօր, այդ հոգեպարար աղօթք և Շարականներ հոգերգողները...:

Ո՛չ յանցանք է և ոչ մեղք կորսնցնել մեզ առաջնորդող աստղը, պարզապէս կորուստ մըն է այդ: Սակայն չփնտռե՛լ և չհետազօտե՛լ մեզ առաջնորդող աստղն ու կոչումը, թէ՛ մեղանչում է Աստուծոյ շնորհին դէմ և թէ՛ կորուստ մեր կեանքին համար: Որովհետեւ մեզի վստահուած և մեր ազգին վերելքի՛ն համար շնորհուած էր այդ աստղանիշ տեսի՛լը կոչումը: Հոգեւորականի մը ամենատարտամ պահը այն ճգնաժամն է, երբ ան չկրնար դէպք մը կամ եղելութիւն մը տեսնել Յիսուսի դիտանկիւնէն և վճռել:

Հաւատացեալ մը կամ Յիսուսը սիրող նկատուած մը, ինչպէ՞ս կը կորսնցնէ իր լուսապայծառ աստղը, իր տեսիլքն ու հոգեւորի կոչումը:

Բարեպաշտ և մաքրակենցաղ հաւատացեալ մը կրնայ դառնալ ծայրայեղ և դատապարտել հաւատակից եղբայր մը, որ իրեն նման չի խորհիր և իրեն նման չ՛ապրիր: Մոլեռանդ հաւատաւոր անձ մը, մերթ կը մոռնայ որ իրեն տրուած առանձնաշնորհը միայն վկա՛յ ըլլալ է ճշմարտութեան, ու ո՛չ աւելին՝ (դատաւոր):

Քսաներորդ դարու ազատ մտածելակերպէն և կրօնքի ազատ մեկնաբանութենէն գրգռուած, հաւատացեալ մը երբ կեդրոնացնէ միտքը Ս.Գրային միակ մէ՛կ համարին վրայ և ինքզինք յայտարարէ որպէս աստուածաբան, կը գլտորի հպարտութեան գահավէժը: Ոչ միայն իր հպարտութիւնը վնասաբեր կ՛ըլլայ ի՛ր հոգւոյն, այլ նաեւ բազմաթիւ նորահաւատներ կը գայթակղեցնէ իր պատճառաւ:

Ջերմեռանդ ու խանդավառ հաւատացեալ մը կրնայ ստանալ երկնային տեսիլք մը, նման Պօղոս առաքեալի անոր Դամասկոսի ճանապարհին: Միթէ տեսիլք ստացած նորահաւատը իշխանութիւն ունի՞ բարոզելու իր չգիտցածը՝ յանուն իր ստացած տեսիլքին: Տեսանող անձ մը կրնայ ջատագովել իր տեսիլքը ու մոռնալ և ուրանալ այդ տեսիլքին պատգամը:

Ենթական շարունակ մտաբերելու է, որ Պօղոս առաքեալի Դամաս-

կոսի ճանապարհին ստացած տեսիլը չէ՛ր, որ զինք դարձուց առաքեալ, այլ երկու տարի Արաբական անապատին մէջ իր մենութիւնը, իր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի հոգեւո՛ր դաստիարակութիւնը ու աշակերտութիւնը, և իր բոլորանուէր զոհողութիւնն էր որ Սօղոսը դարձուց Պօղոսի և առաքեալը հեթանոս ժողովուրդներուն.--Գաղ. Ա.16-20: Որպէս իր զոհողութեան դրոշմ, Պօղոս առաքեալ ոչ միայն բարոզեց խօսքով, այլ նաեւ վկայեց իր նահատակութեան արիւնով:

Բազմաթիւ են այն ջերմեռանդ, աղօթասէր և կոչում ստացած Փարիսեցի Քրիստոնեաներ, որոնք իրենց հոգեւոր կեանքը նաւաբեկութեան մէջ կորսնցնելով դարձած են գայթակղութիւն փոխանակ օրհնութեան: Անոնք չեն զգուշացած վերոյիշեալ երեք պայմաններէն.

1. Բնաւ մոռնալու չէ՛ որ մենք հողաշէն մարդ ենք ու ոչ Աստուած:

Մեր ստացած երկնային տեսիլը մեզ չ՛աստուածացնէր, այլ մեզ կը դարձնէ Աստուծո՛յ սպասաւորները:

2. Մոռնալու չենք նաեւ, մեր կարողութեան և մեզի տրուած առանձնաշնորհի սահմանումը:

3. Աստուած մեզ դատաստան տեսնելու չէ՛ կանչած, այլ վկայելու:

Վկայել կը նշանակէ նաեւ նահատակուիլ:

Ի՞նչ վկայել:

Վկայելու ենք միայն ա՛յն՝ ինչ որ տեսած ենք:

Վկայելու ա՛յն՝ ինչ որ մեզի և մեր ներքնագոյն «ես»ի՛ն մէջ տեղի ունեցած է: Վկայելու Աստուծոյ մեծութիւնը և անբովանդակելի բարութիւնը: Անոր անպակաս ողորմութիւնը և սէրը:

Մեր փոքր շրջագիծ սահմանումով, փոքրհոգի մտքով, չի չափենք և չներկայացնենք զԱստուած: Մօտենա՛նք մեր հաւատակից եղբայր և քոյրերուն սրբագործուած հասկացողութեամբ և սիրով, ու տեսնե՛նք իւրաքանչիւրին մէջ Երկնաւոր Հօր նմանութիւնը, նոյնիսկ եթէ ոմանք ըլլան կորսուած ոչխարներ: Զանոնք առանց յանդիմանելու և դատապարտելու, ճանչնանք և չ՛անարգենք զիրենք Փարիսեցիներու նման:

Ողջագուրենք զիրենք ու նշմարենք, թէ որքա՛ն յար և նման ենք իրարու, փոյթ չէ թէ Աստուած յայտնուած ըլլայ մեզ բոլորիս Իր բազմաձեւ ու այլազան յայտնութիւններով:

Աստուած՝ Ինքզինք միայն մէկ երեսակով չէ՛ յայտնած աշխարհի, այլ բազմազան կերպարանքներով: Իր մեծագոյն մօտեցումի հանգամանքը եղած է Սիրո՛յ Երեւումը: Աստուած՝ Իր անոխակալ և բարեգութ մօտեցումով դարձուց Փարիսեցի Սօղոսը՝ Պօղոս առաքեալի: Պօղոս իր կեանքին ու ապրումի փորձառութեամբ վկայեց և բանդակեց Ա. Կորնթացւոց 13-րդ գլխուն Սիրո՛յ Աւետարանը.

Մենք եւս կարդանք Սիրոյ Աւետարանը և դառնանք սիրո՛ղ հաւատացեալներ, փոխանակ ըլլալու բննադատ Փարիսեցի:

«Երանի՛ անոնց, որ մաքուր են սրտով, որովհետեւ անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն»--Մատթ. Ե.8:

Փետրուար 16, 1987
Թորոնթօ

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Մարդ՝ աստուածային բարի դիտաւորութեամբ և առաջադրութեամբ յօրինուած ըլլալով հանդերձ, կրնայ այլասերիլ ու ապականիլ. ինչո՞ւ բարեպաշտ մը նոյնիսկ ի՛ր բարեպաշտութեամբ պարուրուած, կրնայ օտարանալ և վնասի ու կորուստի պատճառ դառնալ:

Պատմագիտականօրէն "Բարեպաշտութիւնը" սկսաւ Գերմանիոյ մէջ տասնըեօթերորդ դարուն: Գլխաւորութեամբ Ֆիլիբ Սբինըրի միջոցաւ ու տարածուեցաւ Սգանտինաւեան երկիրները, ու նաեւ Զուիցերիա, Պոհիմեա և Ամերիկա:

Ճոն Վէսլի՝ իր Ամերիկա ճամբորդութեան ընթացքին հանդիպեցաւ այս Բարեպաշտներու Միաբանութեան: Մորավիական Բարեպաշտներու աւետարանչական եռանդէն ու անոնց հաւատքի ջերմեռանդութենէն խանդավառուած, Ճոն և Չարլզ Վէսլի եղբայրները, Բարեպաշտութիւնը ծանօթացուցին և ընդհանրացուցին Անգլիոյ և Ամերիկայի Անկլիգան եկեղեցիներու մէջ:

Բարեպաշտներու Միաբանութեան հաւատոյ հանգանակը շատ կանոնական կամ սահմանադրական չէր: Անոնք կը հաւատային ու կը ստիպէին անհատական փոփոխութեան "վերստին ծնած" ըլլալու յուզումնային ջերմեռանդութեան փոխան եկեղեցական:

Բարեպաշտական այս շարժումը մեծ դեր կատարեց ստեղծելով համաշխարհային աւետարանչական յառաջխաղացման, թէ կրթական և թէ դաստիարակչական մարզին մէջ: Վերոյիշեալ Միաբանութեան ամենացցուն դէմքերէն գլխաւորն է Կոմս Զինզենտորֆ, Գերմանացի հուչակաւոր աստուածաբան ընկերվարականը:

Այսպիսի օգտակար և շինարար հիմնարկութիւնը իր անկումը ունեցաւ տասնըութերորդ դարուն: Որովհետեւ կարգ մը պատասխանատու և յանձնառու անձեր մոլեռանդութեան հոսանքէն բշուած ծայրայեղութեան գացին, տալով Բարեպաշտութեան գաղափարականին սխալ իմաստն ու չափազանցութիւն:

1. Անոնք ուրացան աշխարհը, ազգային մշակոյթն ու կենցաղավարութիւնը:

2. Մարմնականը նկատեցին անպէտ ու շեշտեցին միայն հոգեկանը:

3. Զուզեցին մասնակցիլ ազգի մը քաղաքական հարցերուն և ստեղծեցին ընկերաքաղաքական դատարկութիւն:

4. Իրենց ծայրայեղ խստակեցութիւնը և մոլեռանդութիւնը ի վերջոյ պատճառ դարձաւ որ բաժնուին կազմակերպեալ և օրինաւոր եկեղեցիէն և հիմնեն իրենց ուրոյն եկեղեցիները:

18-րդ և 19-րդ Դարու մարդկայնապաշտութիւնը և ոչնչապաշտութիւնը մեծաբայլ յառաջացան, սոյն ջերմեռանդ Քրիստոնէական շարժումի ստեղծած ըկերաբաղաբական պարապութենէն ու գրաւեցին բաղաբական, տնտեսական, մշակութական և արուեստի գլխաւոր կեդրոնները:

Ներկայ ընկերաբաղաբական կաշառակեր դրութիւնը որ բսանըերորդ Դարու ընթացքին հարիւր միլիոն կոտորածի պատճառ եղաւ, Քրիստոնեայ ուխտաւորներու "աշխարհային" կարծուած, պատասխանատուութենէն հեռացումն էր:

Բարեպաշտութիւնը՝ փոխանակ ըլլալու Քրիստոնէական ապրելակերպին առանցքը՝ ամբողջակա՛ն ապրումը, դարձաւ հաւատացեալին միայն հոգեւո՛ր ինբնութիւնը:

Յիսուս՝ Ինբ իսկ չի բաջալերեց որ Իր աշակերտները աշխարհէ վերցուին և խնդրեց Իր Հօրմէն, ըսելով.

«Չեմ աղաչէր որ զանոնբ աշխարհէն վերցնես, այլ որ պահես զանոնբ չարէն ... Ինչպէս Դուն զիս աշխարհ ղրկեցիր, Ես ալ զանոնբ աշխարհ ղրկեցի»

--Յով. ԺԷ.15, 18:

Յիսուս ինչու Իր հաւատարիմները աշխարհ ղրկեց: Ինչո՞ւ զանոնբ աշխարհի՛ "լոյսը" անուանեց: Որովհետեւ հաւատացեալին դերը, գործունէութիւնը և պաշտօնը, հոգեմտաւոր կամ մարմնաւոր, այս շօշափելի մեր ծննդավայրը եղող աշխարհին մարմնականին մէջն է: Աշխարհ՝ հաւատացեալներո՛ւ պէտբ ունի իր բոլոր մարզին և ասպարէզին մէջ:

Քրիստոնեան ի՞նչպէս "աղ" կամ "լոյս" կրնայ ըլլալ երբ բաշուի բաղաբական, կրթական, մշակութային և արուեստի մարդկային կենցաղավարութենէն:

Ինչո՞ւ տնտեսական աշխարհը արիւնաբամ և ընչաբաղց դրամատուներու իշխանութեան պատկանի:

Ինչո՞ւ կրթական բարձր գիտութեան դարբնոցները, որոնբ հիմնուած էին եկեղեցականներու միջոցաւ, այսօր դարձած են անաստուածութեան և ոչնչապաշտական իմաստասիրութեան:

Ինչո՞ւ արուեստի և մշակոյթի դարբնոցները, գեղեցկութիւնը ներկայացնեն և վկայեն որպէս անճոռնի, այլանդակ և անշնորհ նկարչութիւններով ուր կը ներբողուի ամօթալի այլանդակութիւններ, ուր մարդկային աստուածակերտ դէմքը գեղեցկացնող բիթն ու աչբը նըկարուի մարմնի արտառոց դիրբաւորումով:

Ինչո՞ւ երաժշտութիւնն ու ձայներգութիւնը այլասերի ու մարդկային մղումները սանձարձակ գաճավիժեն դէպի կորուստ և ստեղծագործուին ներկայ դիւային ու հրէշային պոռոց երաժշտութիւնները:

Այս բոլոր ժխտական և ցաւալի դէպբ եղելութիւնները իրականութիւններ դարձած են այսօր որովհետեւ տաղանդաւոր և հանճարեղ բարեպաշտներ իրենբ զիրենբ նուիրած են մենակեցութեան, և իրենց աստուածատուր լոյսերը անջատած են աշխարհէն: Ծայրայեղ մոլեռանդութեան հոգիո՛վ ուսումնասիրած են Պօղոս Առաբեալի դժուարիմաց

խօսքը որ կ՛ըսէ,

«Ելէ՛ք անոնց մէջէն և հեռու՛ մնացէք, կ՛ըսէ Տէրը»
--Բ. Կորն. Բ.17

Յիսուսի Առաքեալը չ՛ըսէր աշխարհէ՛ն զատուեցէք, այլ աշխարհային մարդակորոյս մղումներո՛ւ մասնակից մի ըլլաք:

Նոյն ծայրայեղ մոլեռանդութեան հոգին է որ բարեպաշտութեան խաբէական դիմակով հեռացուցած և մեկուսացուցած է կարգ մը Աւետարանական և Հոգեւոր յարանուանական կազմակերպութիւնները և անոնց գործունէութիւնները Հայ Ազգին քաղաքական և մշակութային կեանքէն:

Որեւէ ցեղի պատկանող անհատ մը չի կրնար ինքզինք ձերբազատել իր ազգային և տոհմիկ դրոշմէն կամ իր ժողովուրդին ամբողջականութենէն: Մօտ անցեալի մէջ մեր ազգին պատահած եղեռնը ցցուն ապացոյց մըն է որ անհատները կը պատկանին ազգին ամբողջականութեան:

Ինչո՞ւ Հայ Աւետարանականներ կամ հոգեւոր յորջորջուող կազմակերպութիւններ հեռու մնացած են Հայ Ազգին քաղաքական ճակատագիրը կերտելու պատասխանատուութենէն, անոր մշակոյթին և աւանդութեան հոգեւոր տիտանները ծանօթացնելէ և սորվեցնելէ նոր սերունդին: Ինչո՞ւ վրիպիլ Ս. Գրիգոր Նարեկացին, Ներսէս Շնորալին Մէսրոպ Մաշթոց և թարգմանչաց հոյլը, "Աւետարանական" և "Եղբայրութիւն" կոչուած յարանուանութիւններէ, որոնք եղան մեր հոգիին և մտքին ճարտարապետները: Անոնք հպարտանքով կրնան ըլլալ նաեւ ճշմարիտ լուսարձակ փարոսները մեր ապագայ սերունդներուն:

Ըլլա՛նք բարեպաշտ, բարի՛ն սիրող և Բարին պաշտող: Սակայն չ՛ըլլանք մոլեռանդ, այլ՝ ըլլանք մարդասէր: Ի՞նչ պիտի ըլլար այս աշխարհիս ճակատագիրը եթէ Տէր Աստուած չ՛ըլլար մարդասէր:

«Վասնզի Աստուած այնպէ՛ս սիրեց աշխարհը»:

Աշխարհը իր ամբողջութեամբ, ոչ թէ միայն բարիները և մաքուրները, այլ՝ նաեւ աղտոտներն ու անսիրուելիներնը:

Անկարելի է ըլլալ իսկական բարեպաշտ և չ՛ըլլալ մարդասէր և ազգասէր: Հա՛յ ծնած ըլլալնուս համար ըլլա՛նք նաեւ Հայասէր:

Ա՛յս է իսկական Աւետարանականը, հոգեւորը և բարեպաշտը:
Ըլլալ "լոյսը" ազգին կեանքին բոլոր խաւերուն մէջ:

Սեպտ. 2, 1987
Թորոնթօ

ՀԱՄԵՍՏ ՎԱՐԴԱԿԱՐՄԻՐ ԱՂԻՒԸ

“Ո՜հ, Տէր իմ Աստուած” շշնջեց կաւակերտ աղիւսը “թէեւ մարմար մը չեմ ու ոչ ալ գունագեղ կրանիտ, սակայն կը տենչամ ըլլալ գոնէ որմնաղիւս մը բու Եկեղեցաշինութեանդ մէջ”:

Հազուագիւտ են այն թանձրացեալ գոյացութիւնները, որոնք իրենց փոխրութեամբ կը կերտեն վիթխարի կառոյցներ: Այս փոխր մարմիններու ամենայատկանշականը, անշուշ կաւեղէն նախանիւթը՝ հանրահռչակ

ԱՂԻՒՍՆ Է:

Երբ այցելենք երկնաբերձ և հրաշակերտ եկեղեցիներ, մեր աչքերը կը զմայլին տեսնելով գունագեղ մարմարներէ գծագրութիւններ, վիթխարի մարմարէ և կրանիտէ սիւնագաւիթներ և զարդարուն բարերէ հիւսուած կամարներ: Յետոյ մեր աչքերը կը սեւեռենք հիասթանչ բան դակազարդերու և արձաններու որոնք առարկայականօրէն կը խորհրդանշեն Ս. Գրոց բարոյ-պատմութիւններն ու Առակները:

Երբ վերադառնանք տուն, կը պատմենք մեր սիրելիներուն և բարեկամներուն մեզ հիացնող և կախարդող արուեստի գլուխ գործոց, մարմարեայ կամ կրանիտեայ, բանդակները, սիւները, զարդարանքները և հիասթանչ ու մեզ արբեցնող խօսուն արձանները: Վերոյիշեալ անդրիները մեզ չեն թոյլատրեր տեսնել իրենց ետեւի պատերը որոնք իրարու հիւսուած են համեստ աղիւսներով և կառուցած սոյն շողարձակ և ներշնչիչ եկեղեցիները: Պէտք չէ մոռնալ՝ թէ վարդակարմիր անշարդ աղիւսն է որով կը շինուին և կը կառուցուին եկեղեցիները:

Փոխաբերական իմաստով, համայն աշխարհի եկեղեցիները եւս, կերտուած են համեստ, անգէտ սակայն հաւատարիմ ու իրենց կոչումին գիտակից նահատակներէ և պարզ հաւատացեալներէ: Այս անհամար աղիւսանման պարզ և անգրագէտ հաւատացեալնե՛րը մեզ հասցուցած են Յիսուսի լոյս հաւատին պահելով Անոր Եկեղեցին կանգուն և կենսանորոգ:

Եկեղեցական պատմութեան մէջ չդիտենք միայն մեծ սուրբերն ու աստուածաբանները նման զարդաթանդակներու: Թող չհմայեն մեզ մարմարն ու կրանիտը անտեսելու համար անշուշ աղիւսը որ իր փոխրութե՛մբ կառուցած է կամարակերպ ճեղունն ու կանգնած է վիթխարի պատերը: Սեւեռե՛նք մեր աչքերը համեստ աղիւսներուն որոնց իւրաթանչիւրին տակ կը ննջէ հաւատացեալ մը: Եթէ չ՛ըլլային, իրարու զօդուած, այդ միլիոնաւոր համեստ աղիւսները, ոչ մէկ մարմարէ զարդանկար պիտի գոյատեւէր ցարդ:

Եթէ կան Քրիստոնեաներ որոնք իրենք զիրենք ոչինչ կը սեպեն և չեն համարձակիր իրենք զիրենք Քրիստոնեայ համարել, կարգ մը պատճառներով, ժամանակն է որ բաջալերուին: Որովհետեւ ըստ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի, Իր անունով գաւաթ մը ջուր տուողը, պիտի պարգեւատրուի: Նոյնիսկ եթէ մեր հաւատքը միայն մանանեխի չափ է, Յիսուս բաւ կը համարէ, որովհետեւ հաւատքը, Ա՛ն նմանցուցած է կենդանարար հունտի և ոչ ադամանդի կամ գոհարի: Հունտը սերմ և կեանք կը նշանակէ: Որովհետեւ Քրիստոնեայի մը մանանեխածիլ հաւատքը՝

աճու՛մ կը նշանակէ, մեծնալ և ծաւալիլ։ Երկրորդ՝ ամէն հունտ և սերմ իր մէջ ունի այն զօրութիւնը և հրաշագործ ստեղծագործութեան խորհուրդը որ անպատճառ կ՛արտադրէ իր նման բազմաթիւ հաւատացեալներ եւս։

Ահաւասիկ վարդակարմիր և համեստ աղիւսին երաժշտութիւնն ու մեղեդին որ կը ղօղանջէ որպէս «Անլռելի Զանգակատուն»։ Եթէ հաւատացեալ մը չէ կրցած ըլլալ կրանիտեայ կամ մարմարեայ զարդաբանդակ, թող չվհատի և չբարոյալքուի, այլ՝ թող արիանայ ու բաջալերուի՛ որորվհետեւ մանանեխածիլ հաւատացեալն ալ համեստ աղիւսին նման իր հարկաւոր և պիտանի դերը ունի Յիսուսի Եկեղեցիին մէջ։

Յիսուսի յաղթական մուտքը դէպի Երուսաղէմ Ծաղկազարդի առթիւ ոչ ձիու և ոչ ալ փիղի վրայ հեծած տեղի ունեցաւ, այլ՝ համեստ իշու՛ մը վրայ։ Յիսուսի այս խոնարհութիւնը և անփառունակ վերաբերմունքը բաջալերա՛նք մը դառնալու է բոլոր անոնց, որոնք իրենք զիրենք անարժան կը սեպեն որպէս հաւատացեալներ։ Միթէ կա՞ն արժանաւոր հաւատացեալներ։ Կարդա՛նք Ս. Գրիգոր Նարեկացին և Ս. Ներսէս Շնորհալին ուր պիտի տեսնենք այս տիտան սուրբերը որ իրենք զիրենք որքա՛ն անարժան կը գտնեն մեր Տիրոջ սրբութեան դիմաց, ու կ՛ապաւինին միայն Յիսուս Քրիստոսի շնորհաց։

Հեթանոս աստուածները և աշխարհի յաղթարբանները առիւծի վրայ հեծած կ՛անցնէին յաղթական կամարներէ։ Եթէ Յիսուս Քրիստոս օգտագործեց անարգ կարծեցեալ իշուկ մը, որքա՛ն աւելի պիտի գործածէ մարդ էակը որ կը կրէ իր Արարիչին կերպարը։ Յիսուս՝ Իր աշակերտները, բարեկամ և վկայ անուանեց։ Միթէ անոնք արժանի՞ էին այդ համբաւին։ Գեթսեմանի պարտէզին մէջ անոնք բնացան։ Իրենց Տիրոջ ձերբակալութեան պահուն փախան։ Պիղատոսի դատավարութեան ընթացքին լռեցին ու խաչելութեան ժամանակ՝ հեռուն կայնած էին. իրենց Վարդապետին թաղման անգամ մասնակից չեղան։

Իսկ ոչ-աշակերտ ճանչցուած Նիկոդիմոս և Յովսէփ Արիմադացին, հերոսաբար, եկան և իրենց աւանդական թաղումը կատարեցին Յիսուսի համար առանց վախնալու Հրեաներէն։

Յիսուս ոչ միայն չ՛ուրացաւ ու չ՛անարգեց Իր վախկոտ և շփոթած աշակերտներն ու հաւատացեալները, այլ անոնց հետ հաց ալ կերաւ Էմմաուսի տան մէջ, մեղր ու ձուկ վերնատան մէջ աշակերտներուն ներկայութեան։ Գալիլիոյ ծովեզերքը կշտացուց Իր յոգնած և անօթի աշակերտները։ Այս է ճշմարիտ ներող Աստուծոյ Դիմագիծը որմէ սէր ու ողորմութիւն կը հոսի։ Ս.Յովհան Ոսկեբերան մեղաւորները կ՛երաշխաւորէր ըսելով.

> **«Որչափ ալ իյնաս, դարձեալ կանգէ՛ և որչած ալ մեղանչես, մեղանչես, դարձի՛ր և զղջա՛, և մեղերդ կը ներուին։ Եւ եթէ մեղերով բազում անգամ անօրինանաս, բազում անգամ դարձի՛ր ու զղջա՛ և կը մխիթարուիս»։**

Որքան ալ մեղաւոր ըլլաս, անցեալին մէջ որքան ալ վշտացուցած

ըլլաս զԱստուած բու ուրացումներովդ, Ան պիտի ընդունի՛ բեզ: Իր սիրոյ միակ հարցումը բեզի, պիտի ըլլայ նոյն հարցումը, որ ուղղեց Պետրոսին.

«Դու՛ն, զիս կը սիրէ՞ս»:

ԵԹԷ իսկապէս և անկեղծօրէն կրնաս պատասխանել և ըսել.

«Այո՛, Տէ՛ր դուն գիտես որ կը սիրեմ բեզ»:

Դուն ալ աղիւս մը պիտի դառնաս
Յիսուսի Եկեղեցին կազմաւորող և ամբողջացնող:

Նոյեմբեր 15, 1995
Թորոնթօ